

KALVSVIKS
HEMBYGDSFÖRENING

ÅRSSKRIFT NR 34
2002

Bröderna Petersson på Ekenäset

Av Jan-Erik Petersson

En förmiddag i slutet av juli när sommaren stod i blom besökte jag och Bengt Andersson, Olsagård, bröderna Johan och Lennart Petersson på Ekenäset.

Denna dag tog vi bilen ned för vi hade lite förning med oss, annars är det en riktig naturupplevelse att gå den smala grusvägen ned till Ekenäset. En lummig grönska omger vägen och nu när man huggit ned det mesta av den mörka granskogen och lämnat bara lövskog kvar, ser man stengårdsgårdar som minner om gamla tiders odlingslandskap.

När vi kommer fram till Backarna, som de första husen heter, öppnar sig landskapet ännu mer och vi har fin utsikt över viken. Numera finns det fyra stycken hus i och omkring Backarna och samtliga är sommarhus åt tyskar och danskar, därför kallar vi i Kalvshaga området för vår "utlandskoloni".

Lennart och Johan Petersson under äppleträdet, med fin utsikt över Kalvhagaviken. Foto Jan-Erik Petersson

En sommarbild
på fastigheten
Ekenäset.
Foto Jan-Erik
Petersson

Endast en fastighet i området är åretruntbostad och det är Ekenäset. Huset ligger som en ö ute i Kalvshagaviken, vid högvatten är den kringrand av vatten och endast den lilla vägen upprätthåller förbindelsen med fastlandet. Med sina slätterängar ned mot sjön är nog Ekenäset den vackrast belägna fastigheten i hela Kalvsvik. Just denna dag låg sjön stilla och öarna speglades i det mörka vattnet, det enda som störde vattenytan var en kull kanadagäss och ett par storlommar. Det hela såg nästan ut som en tavla av Liljefors.

Vi slog oss ned ute i det gröna och över lite kaffe med dopp började Johan och Lennart berätta om sina förfäder och om sina egna liv.

Allra först berättade Johan stolt om sin farmor Helena på Ekenäset som fick inte mindre än 18 barn. Om hennes sällsamma levnadsöde kan man dock läsa mer om i Kalvsviks Hembygdsbok, årsskrift 14, så det lämnar jag därhän.

Helenas yngsta son Ville Petersson, "den artonde" som han själv brukade kalla sig, blev den som tog över torpet Ekenäset där han bildade familj med Ellen från Stenstugan, Jät. Hela nio barn blev det, av vilka Johan var den äldste. Det var en stor familj att försörja för Ville och Ellen. Villes bror Otto bodde också i detta lilla hus och bidrog på sitt sätt med försörjningen av familjen.

Från början var Ekenäset ett torpställe under Torsagården, men 1933 köpte Ville stället med åkrar och ängar. 5% fiskerätt följde också med för de 750:- gården kostade.

Bröderna Petersson har kommit fram till att halvön har bebotts mycket länge. Detta grundar de på de många fynd av stenyxor och flintverktyg som framkommit under plöjning. På frågan om vi kunde få se några av verktygen fick vi dock svaret att nästan alla köpts eller övertagits av personer här i kommunen. Den mest troliga orsaken till deras intresse var nog att de trodde dessa tingestar var värdefulla samlarobjekt. Det är väldigt synd att dessa verktyg inte finns kvar, det är inte alls omöjligt att det funnits en stenåldersbosättning på ön och då hade fynden kunnat vara en god vägledning för arkeologerna.

Johan sitter i skuggan under äppelträdet och berättar om sitt brokiga liv, som inneburit mycket hårt arbete. Som äldst i barnaskaran fick han tidigt hjälpa till och det var nog inte lätt alla gånger när inte maten räckte att mätta alla.

Skolgången hos Lagerkvist i Hårestorps skola gick inte riktigt som den borde, vilket många gånger var förståeligt eftersom han behövdes hemma för passning av småsyskon och andra göromål. Han berättade att han fick sluta i förtid, då kommunen och Lagerkvist tyckte att eftersom de var så många från Ekenäset, så gjorde det inte så mycket om Johan slutade sin skolgång lite tidigare. Men som Johan sa: "Jag kunde i varje fall räkna pengar så jag har klarat mig bra".

Från konfirmationstiden har både Johan och Lennart dock många ljusa minnen. Det berodde på att båda var mycket goda läsare och på grund av sina röstresurser fick de ofta beröm. Lennart minns att när han läst riktigt bra och med hög och tydlig röst kunde han ibland få en 25-öring eller en pix av kyrkoherden. Det var inte många som fick detta erkännande men både Johan och Lennart har vid flera tillfällen fått mottaga beröm. Konfirmationsläraren var för dem båda kyrkoherde Geelmuyden.

Som 16-årig yngling började Johan sitt första arbete som bonddräng hos Karl i Degerhaga och han vill minnas att han hade 35:- i månaden för detta arbete. Sedan följdes detta av en mängd olika ställen där Johan var antingen stalldräng eller bonddräng. Några av hans platser var hos Erik i Kråketorp, på Stommen i Jät, i Lästad och Långstorp. Johan har också arbetat på Linberedningen i Växjö, pappersbruket i Lessebo och betfälten i Skåne, men framförallt har han arbetat på sågverket Bäckmans i Sandsbro och slutligen Ångsågen i Vislanda som nu heter Vida Timber.

Johan köpte Ekenäset av sina föräldrar på 70-talet, det var ganska naturligt att just han skulle överta. Det var han som varje helg cyklade hem

Den nygrusade vägen över maden till Ekenäset. Foto Jan-Erik Petersson

till Ekenäset sommar som vinter för att sköta om de sysslor som måste göras samtidigt som han hälsade på sina föräldrar.

Redan på 60-talet började Johan ett gigantiskt arbete med att göra väg ut till Ekenäset över maden. Med korp, spade och skottkärra breddade och höjde han vägen så att även vid högvatten kunde man torrskodd ta sig till och från Ekenäset. Innan detta projekt blev klart fick man vid högvatten ro mellan hemmet och land. Nu har Johan grusat upp den gamla vägen och gjort en fin vändplan vid huset så med stolthet i rösten omtalar han att även stora lastbilar kan köra upp till Ekenäset.

Lennart började också sin yrkesverksamma bana tidigt, direkt efter konfirmationen började han i skogen som skogsarbetare. Han fick senare plats som bonddräng hos Hilding i Rävsjö och därefter blev han anställd på Thulins tegelbruk, han minns att lönen för honom på bruket då var 1,32 i timmen.

Senare hade Lennart flera olika anställningar på glasbruk i Hovmantorp, Lessebo pappersbruk och i Åryd. På dessa ställen arbetade han som putspojke. Eftersom jag inte visste vad en putspojkes arbetsuppgifter innebar förklarade Lennart att hans uppgifter var att hålla maskinerna på bruket rena och i trim. Även Linberedningen i Växjö, Malmkvists sparktillverkning och betfälten i Skåne var arbetsgivare som Lennart arbetade åt, men sedan övergick även han till sågverksindustrin. Han arbetade på sågen i Tutaryd men flyttade senare till Tallsjö sågverk utanför Sala.

Som ni kanske förstår av min berättelse har dessa två bröder arbetat och legat i i hela sitt yrkesverksamma liv. Jag tror att drivfjädern har varit att inte behöva ligga någon till ekonomisk last och att inte ha det så fattigt som deras fäder och farfäder haft det.

För Lennarts del blev det nog för mycket arbete, vilket han ångrar nu, för förr eller senare säger kroppen stopp. Detta hände Lennart på hans sista arbetsplats i Tallsjö. Nu för tiden kallas det att gå i väggen, men den sjukdomen orsakas nog mer av stress än av hårt arbete, men likväl är det en svår och lång rehabilitering som krävs för att bli frisk igen.

Nu är bröderna på Ekenäset pensionärer och jag tror att de trivs med livet i sin lilla stuga. Visst undrar man ibland varför de lever som de gör, ensamma på sin halvö, när de har ekonomiska möjligheter för ett helt annat liv. Men det är deras liv det handlar om och det ska ingen försöka ändra på så länge de trivs med sin tillvaro. Sina besparingar och tryggheten som följer med dem, har de själva arbetat ihop med både blod, svett och tårar, och inte ett öre har de fått gratis.

Det som mest förundrade mig under samtalet, där vi satt under äppelträdet, var att de inte en enda gång sade något ofördelaktigt om någon av alla de arbetsgivare de haft. Sådana arbetare måste vara guld värda och deras flit och arbetskapacitet är också vida känd.

Sist men inte minst vill jag tacka Johan och Lennart för ett intressant samtal och när jag vände mig om såg jag på klockan på Kalvsviks kyrka att det hunnit bli alldeles för sent. En sista blick över viken som omger Ekenäset och så var det adjö för denna gång.